

comentaris literaris

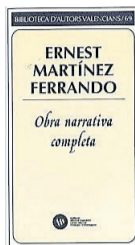
per Josep Palomero i José Miguel Segura

ERNEST MARTÍNEZ FERRANDO

Obra narrativa completa

Edició: **Vicent Alonso**
Editorial:
Institució Alfons el Magnànim - IVEI
València, 2021
Pàgines 1000
Narrativa

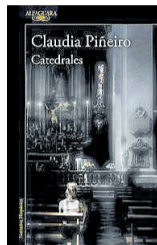
Per fi trobem reunida, en una magnífica i acurada edició de la Biblioteca d'Autors Valencians que dirigeix Enric Sòria, tota l'obra narrativa d'Ernest Martínez Ferrando, arxiver reputat, que fou director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó i, per tant, veí de Barcelona, on tingué ocasió de tractar els escriptors catalans de la seua època i de polsar l'evolució de la producció literària. En la present obra, que compta amb un estudi introductor del professor Vicent Alonso, principal especialista en l'obra de Martínez Ferrando, es reuneixen tots els seus títols esparsos. Els principals: *El farsant i l'enamorada* (1919), *Històries i fantasies* (1924), *Una dona s'atura en el camí* (1935), *Primavera inquieta* (1947), *Les llunyanes suggestives* (1952), *L'altre geperut i alguns contes més* (1963), més un parell d'apèndixs.

Com ha indicat Alonso, Martínez Ferrando va ser el narrador valencià més important de la primera meitat del segle XX, un autor de referència per haver sigut capaç d'escriure contes amb un tractament modern, i per haver produït una narrativa de ficció deutora d'una ferma intenció autobiogràfica, tenint com a marc la València de principis del segle XX, paisatges i ambients que li van servir d'inspiració. **JP**

CLAUDIA PIÑEIRO

Catedrales

Editorial:
Alfaguara
Barcelona, 2021
Pàgines 333
Novel·la

Guardonada amb el premi Dashiell Hammett i el premi a la millor novel·la del Festival València Negra, *Catedrales* és una novel·la amb una dedicatòria més que suggeridora que gira entorn d'un tema que sembla recurrent en aquesta estupenda escriptora amb un to directe, dur i valent, sense més concessions que les que imposa la naturalesa literària del discurs narratiu.

Organitzada en set parts, ací se'ns conta una única història a través de les veus dels set personatges que participen en major o menys mesura en ella: Embolica, Mateo —les envergades del qual van creixent pàgina a pàgina—, Marcela, Elmer, Julián, Carmen —personatges aquests dos als qui li succeeix una cosa semblant però amb una evolució de signe contrari— i Alfredo. Tots ells parlen d'una mort, la d'Ana, una adolescent el cadàver de la qual va aparèixer esquarterat i carbonitzat, d'una absència amb la qual tots han hagut de conviure millor o pitjor i d'una impunitat aparentment absoluta després de l'estrepitós fracàs de les investigacions policials practicades en el seu moment. Però l'absència i la impunitat que van seguir a l'assassinat d'Ana tenen —com tot en la vida— les seues hores contades, màxima-

ment quan Alfredo, un personatge en segon pla durant tot el relat, alça la veu quan assumeix que està massa prop de la mort per a condemnar a uns i redimir a uns altres, per a posar tots els punts sobre les is a la paraula «culpable» i per a descobrir que després de la culpabilitat de l'assassí —mera covardia, com acostuma a succeir— s'amaga una altra culpabilitat més perillosa i nociva si cap: la culpabilitat dels intransigents, la dels integristes i la dels còmlices acovardits, sotmesos a creences imposades i veritats compartides que no ho són; es tracta, més aviat, de mentides interessades que des de sempre acaben condicionant la privacitat i la llibertat de les persones en nom de la família, de la pàtria o d'altres classes de comunitats...

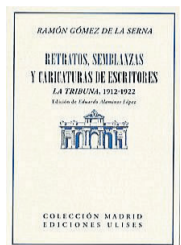
El mestratge de Piñeiro aconsegueix que ens coste deixar la lectura de la novel·la a mig fer perquè el relat està construït en un *in crescendo* constant en el qual unes veus acaben completant els silencis deixats per altres veus. L'encreuament de perspectives, de les sensibilitats i insensibilitats dels personatges enriqueix la visió que el lector aconsegueix en finalitzar la lectura del llibre: una visió complexa de la vida, de les creences, de les soledats, dels afectes i des-afectes, dels moments feliços i infeliços que s'enfilen al llarg de l'existència de qualsevol ésser humà, on qualsevol veritat absoluta i qualsevol imposició en la nostra consciència no és més que la disfressa de la por. Por a la soledat, por a la mort o fins i tot por a la por.

Incòmoda i atrevida, compromesa i sense compromisos previs, *Catedrales* apel·la a la consciència dels qui la lligen en una magistral simbiosi d'ètica i estètica —com dirien els clàssics— amb moments en els quals la duresa del narrat es converteix en vertadera poesia. Com la de Mateo sintetitzant la seua pròpia història no podent dir més dient menys. No ho dubten, és una aposta segura. **JMSR**

RAMÓN GÓMEZ DE LA SERNA

Retratos, semblanzas y caricaturas de...

Edició: **Eduardo Alaminos López**
Editorial:
Ediciones Ulises
Madrid, 2021
Pàgines 402
Biografies

Ramón Gómez de la Serna, la imatge més divulgada del qual és la de la tertúlia del Café Pombo del carrer Carretas de Madrid, quadre que va pintar Gutiérrez Solana en 1920, va ser molt admirat en la seua època per les seues sensacionals ocurrències relacionades amb la creació literària i les activitats d'escriptors i publicistes. Escriptor poc convencional relacionat amb els moviments avantguardistes de les primeres dècades del segle XX, se l'ha destacat com a autor de gregueries, una sèrie d'aforismes, sentències i ocurrències de gran originalitat. Però va escriure molt més, en tots els gèneres: obres de teatre, assajos, novel·les, articles de periòdic i, en fi, biografies i semblances, com les que conformen la present selecció que procedeixen de *La Tribuna*, periòdic de Madrid que es va publicar entre 1912 i 1922.

L'editor d'aquesta antologia ha compendiat els passatges d'aquests articles en els quals Gómez de la Serna va retratar diversos escriptors de la seua època, la qual cosa ens dona l'oportunitat de recordar-los com si els haguérem conegut; es tracta, entre molts altres, d'Azorín, Fernando de los Rios, Marinetti, Salvat-Papasseit, Pío Baroja, Eugenio Noel, Unamuno, Marañón, Ortega, Blasco Ibáñez. **JP**

destaquem...

Una única frase per a condensar tota una vida

Explicar-ho tot, com si en realitat no succeís res. O més aviat, narrar els esdeveniments que marquen una vida, sense que ho sembli. Així podria començar un a reflexionar sobre *Huesos de sol* (Sexto Piso), de **Mike McCormack**, després d'haver llegit aquesta espècie de monòleg interior o soliloqui del seu protagonista, Marcus Conway. Com a punt de partida, no és del tot dolent, crec jo.

Hi ha més, molt més, és clar. Impossible passar per alt la manera en què l'autor irlandès narra aquesta història: a partir d'una única frase que sembla no tenir fi. Sí, no hi ha punts en aquest relat, només algunes comes i petits salts que permeten al lector prendre una mica d'aire per a seguir les cavil·lacions d'un enginyer civil, qui sembla haver estat tocat per la vareta proustiana, intercanviant la cèlebre magdalena mullada en un te calent per un sandvitx i un got de llet.

Com si es tractés d'una epifania, i seguint

el deixant d'aquesta escola extraordinària fundada per **Laurence Sterne** i el seu cèlebre cavaller Tristram Shandy, Conway comença el seu particular periple o odissea pel seu passat, intentant desxifrar les claus dels seus petits fracassos com a pare i espòs, també com a fill, com a ésser humà en definitiva, al mateix temps que rememora episodis amb els quals dóna bon compte del fascinant, al mateix temps que absurd, que és aquest món.

És, precisament, aquesta anàlisi sobre l'enfonsament o declivi de la societat, fruit en realitat d'una crisi moral sense precedents —mai abans, al meu entendre, hi ha hagut tanta confusió i desencantament, perquè mai abans la humanitat ha estat més lletrada i conscient del seu entorn i les seues problemàtiques, com ara—, el que aconsegueix conquistar-me, potser perquè tendeixo a un cert nihilisme, no sé si radical. Però és en aquests pensaments on extrec el major suc d'aquesta història: «[...]

malgrat la nostra solitud, formem part d'un drama humà més ampli i que en això consisteix l'autèntica companyonia...». Heus aquí la màgia, o el nèctar que necessitava per a deixar-me portar pel cap alt profund d'aquest personatge i d'aquest autor que fa del particular una cosa universal, on un viatge d'allò més íntim i personal a un comú manifest. Tot això, insisteixo, com si en realitat no succeís res, o més aviat, com si la complexitat de tota una vida pogués comprimir-se, condensar-se a una mínima expressió, a una «simple» frase.

Huesos de sol parla de la família, d'un sentit de pertinença a un territori en concret, d'un entorn, versa sobre política i ecologia, sobre la mala praxi que tots i cadascun de nosaltres practiquem i deixem que es practiqui, s'ocupa de l'art, de la intimitat d'una parella, d'una família, dels constants equilibris que un ha de procurar mantenir per a fer més plàcida la convivència... Existeix en tota la novel·la una gran fondària que ens fa comprendre que no cal anar més enllà de l'humà, de sobrepassar l'humà, sinó d'intentar comprendre què ens fa, en realitat, humans. És llavors quan un s'adona que en el quotidià, en aquests petits gestos, existeix el miracle, discorre la vida. **ERIC GRAS**

MIKE MCCORMACK

Huesos de sol

Traducció: **Magdalena Palmer**
Editorial: **Sexto Piso**
Madrid, 2021
Pàgines 240
Narrativa